

Bibliotheken & archieven

ONMISBAAR VOOR EEN STERK BELEID

Memorandum 2012
van de Vlaamse Vereniging voor Bibliotheek, Archief & Documentatie vzw

Met het oog op de lokale en provinciale verkiezingen van 14 oktober 2012 stelde de VVBAD een memorandum op voor de lokale en provinciale besturen.

Verantwoordelijke uitgever

Bruno Vermeeren
p.a. VVBAD
Statiestraat 179, 2600 Berchem
Tel. 03 281 44 57
vbad@vbad.be
<http://www.vbad.be>

Fotoverantwoording:

p. 1 en 4: Bruno Vermeeren
p. 2: Ivo Hendrixx © Stad Genk
p. 3: © OCMW Archief Gent

Bijlage bij **META** 2012/5

AANDACHT VOOR HET BELEID

1. IN DE MEERJARENPLANNING AANDACHT BESTEDEN AAN DE BIBLIOTHEKEN EN DE ARCHIEFDIENST

Elk lokaal en provinciaal bestuur zal aan het begin van zijn legislatuur een meerjarenplanning moeten opstellen. Naast de primaire taken die openbare bibliotheken, erfgoedbibliotheken of archiefinstellingen hebben omtrent informatiebemiddeling en -beheer, zijn ze belangrijke partners in zeer diverse beleidsdomeinen en helpen ze doelstellingen te realiseren zoals openbaarheid van bestuur, actief burgerschap, gemeenschapsvorming, levensbreed leren, lokale erfgoedzorg of e-cultuur. De bibliotheken en de archiefdienst moeten in de meerjarenplanning een plaats krijgen bij alle doelstellingen die ze mee kunnen realiseren.

De VVBAD vraagt de garantie dat de bibliothecaris en de archivaris / archiefverantwoordelijke betrokken worden bij de opmaak van dit meerjarenplan.

2. DE VLAAMSE BELEIDSDOELSTELLINGEN UITWERKEN

Enkel door in te tekenen op de beleidsprioriteiten worden Vlaamse subsidies voor de bibliotheek verkregen.

De VVBAD vraagt lokale besturen om in te tekenen op de Vlaamse beleidsdoelstelling om een laagdrempelige bibliotheek in te richten, aangepast aan de hedendaagse noden, en deze doelstellingen duidelijk te vermelden (of uit te werken) in de meerjarenplanning.

BESTUURLIJKE ORGANISATIE

3. HET ARCHIEF ALS STAFDIENST

Het Archiefdecreet van 9 juli 2010 verplicht elke provincie, provinciale instelling, gemeente, gemeentelijke instelling, district, OCMW en OCMW-vereniging, intergemeentelijk samenwerkingsverband, polder en watering of kerkfabriek verantwoordelijk te zijn voor de zorg van de eigen archieven. Archieven hebben naast een cultuurhistorische werking ook een interne, ondersteunende en administratieve rol binnen het bestuur. De archiefdienst dient organisatiebreed betrokken te worden bij het informatiebeheer en dit van in het begin en moet daartoe voldoende gemandateerd zijn. Om deze rol ten volle te kunnen opnemen krijgt de archiefdienst best een plaats als stafdienst binnen de overheid.

De VVBAD pleit dan ook voor een zichtbare plaats van de archiefdienst binnen de organisatiestructuur van het bestuur, bij voorkeur rechtstreeks onder de verantwoordelijke voor (de organisatie van) het archiefbeheer namelijk de secretaris of de griffier.

4. DE LOKALE BIBLIOTHEEK UITBOUWEN ALS ONDERDEEL VAN EEN VLAAMS NETWERK

Het inrichten van een openbare bibliotheek is een opdracht voor lokale besturen. De laatste jaren zien we een evolutie waarbij zij keuzes maken in functie van lokale situaties. De grootte van de gemeente, de bevolkingssamenstelling, de aanwezigheid van verenigingen, de prioriteiten van een bestuur zijn enkele factoren die bepalen welke accenten een lokale openbare bibliotheek meekrijgt. Tegelijkertijd functioneren openbare bibliotheken als een sterk en breed netwerk om hun dienstverlening te verbeteren en bovenlokale uitdagingen het hoofd te bieden. De provinciale bibliotheeksystemen en de ondersteuning van de regionale samenwerkingsverbanden zijn er de meest uitgesproken voorbeelden van. Maar ook Vlaanderen heeft nood aan een goed functionerend netwerk van bibliotheken: digitale diensten worden dan ook meer en meer bovenlokaal georganiseerd. Maar elke burger moet op een uniforme manier toegang krijgen tot de basisdiensten die de bib levert.

De VVBAD vraagt dan ook de uniformiteit in de sector te bewaken en ervoor te zorgen dat de lokale bibliotheken aansluiten bij het regionale en Vlaamse bibliotheeknetwerk.

5. DE ORGANISATIE VAN EEN INTERBESTUURLIJK OVERLEG

De VVBAD vraagt een actieve participatie van lokale bibliotheken in een interbestuurlijk overleg om het Vlaamse netwerk mee vorm te geven.

PERSONEEL EN MIDDELEN

6. VOLDOENDE PERSONEEL EN MIDDELEN VOOR DE LOKALE BIBLIOTHEKEN EN DE ARCHIEVEN

Het Archiefdecreet, het nieuwe decreet Lokaal Cultuurbeleid, het nieuwe Cultureel-Erfgoeddecreet en de uitvoeringsbesluiten stellen grote eisen aan de archieven en bibliotheken. Deze instellingen hebben onder meer opdrachten in cultuurparticipatie, cultuurspreiding, informatiebemiddeling, erfgoedbeheer en archief- en documentbeheer.

De VVBAD vraagt dat de lokale en provinciale overheden voldoende personeel en middelen voorzien opdat de bibliotheken en de archieven hun opdrachten naar behoren kunnen uitvoeren. Het personeel moet beschikken over de juiste competenties en goed opgeleid zijn.

7. ONDERSTEUNING VANUIT DE ERFGOEDCELLEN

De VVBAD vraagt dat de erfgoedcellen hun werking voldoende afstemmen op de behoefte van de lokale instellingen, in het bijzonder de archieven, de erfgoedbibliotheken en de openbare bibliotheken.

8. BLIJVEN INVESTEREN IN TOEKOMSTGERICHTE BIBLIOTHEEKGEBOUWEN

De openbare bibliotheek is in iedere gemeente een basisvoorziening waar iedereen terecht kan. In kleinere gemeenten is de bibliotheek vaak de enige culturele voorziening. Daarnaast neemt de rol van de bib als ontmoetingsplaats steeds toe. Zo verkiezen studenten de bibliotheek als studieplek en organiseert de bib zelf ook uiteenlopende activiteiten. Daarom pleit de VVBAD voor een aangepaste omgeving waarin alle functies van de bibliotheek tot hun recht kunnen komen.

9. BLIJVEN INVESTEREN IN DEPOTS VOOR ARCHIEVEN EN ERFGOEDBIBLIOTHEKEN

Bewaarplaatsen moeten schoon zijn en vrij van schommelingen in temperatuur en vochtigheidsgraad. Het archief en de erfgoedbibliotheek moeten beschermd zijn tegen inbraak, brand en waterschade. Om veiligheidsredenen en omdat vele stukken privacygevoelig zijn, mag de archiefbewaarplaats, zowel het depot als de kantoren, alleen toegankelijk zijn voor bevoegd archiefpersoneel. Het depot kan niet gebruikt worden als kantoor of opslagruimte voor andere zaken. Om bezoekers te kunnen ontvangen, is er een afgescheiden ruimte nodig die dienst kan doen als leeszaal.

De VVBAD pleit voor goed uitgebouwde archiefdiensten en erfgoedbibliotheken met een infrastructuur die aan de nodige eisen voldoet.

LAAGDREMPELIGE TOEGANG

10. PRIJSDIFFERENTIATIE MAG DE TOEGANKELIJKHEID VAN DE BIBLIOTHEEK NIET SCHADEN

De participatiesurvey waarvan de resultaten in 2011 bekend gemaakt werden, startte een debat over betalingsbereidheid en prijsdifferentiatie. Het onderzoek wees immers uit dat gebruikers bereid zijn om meer te betalen voor cultuur in het algemeen en bibliotheekdiensten in het bijzonder. De vraagstelling in het onderzoek was zeer algemeen. De survey wees ook uit dat een niet onaanzienlijk deel van de gebruikers, tot 15%, kan afhaken bij prijsverhogingen.

De VVBAD pleit dan ook voor een voorzichtige omgang met prijsdifferentiatie in de bibliotheek. Er moet over gewaakt worden dat diegenen die de bibliotheek echt nodig hebben niet afgeschrikt worden. De VVBAD pleit in het bijzonder voor het behoud van de kostenloosheid voor kinderen en jongeren en voor bijzondere doelgroepen.

EEN KWALITEITSVOL PROVINCIAAL BELEID

11. KWALITEITSVOLLE PROVINCIALE BIBLIOTHEEKSYSTEMEN ONTWIKKELEN MET INSpraak VAN DE LOKALE BIBLIOTHEKEN

De provincies en de Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC) ontwikkelen provinciale bibliotheeksystemen. De lokale besturen die hierbij aansluiten, kunnen de zorg voor het bibliotheekstelsel overlaten aan de provincie. De bibliotheekmedewerkers kunnen zich daardoor ten volle richten op het begeleiden van de gebruikers en het ontwikkelen van aangepaste diensten. Het principe van schaalvergroting dat ten grondslag ligt aan deze provinciale bibliotheeksystemen staat niet ter discussie. De VVBAD stelt wel vast dat er bij de ontwikkeling van deze systemen nog te weinig rekening gehouden wordt met de noden van de bibliotheekbezoeker en dus die van de lokale bibliotheken. Betere afstemming is hier noodzakelijk.

De VVBAD vraagt dan ook dat de regionale besturen de inspraak van de lokale openbare bibliotheken garanderen bij de ontwikkeling van de provinciale bibliotheeksystemen.

12. HET STREEKGERICHT BIBLIOTHEEKBELEID VAN DE PROVINCIES ONDERLING AFSTEMMEN MET HET OOG OP EEN OPTIMALE DIENSTVERLENING

Het decreet Lokaal Cultuurbeleid verplicht elke provincie en de VGC tot het uitbouwen van een streekgericht bibliotheekbeleid. Elke provincie doet dit volgens eigen inzicht en vermogen. De VVBAD stelt vast dat de gemaakte keuzes

soms erg verschillen, terwijl de noden van de lokale openbare bibliotheken in Vlaanderen niet afhankelijk zijn van de provincie waarin ze zich bevinden, maar van andere factoren. De vereniging vraagt dan ook dat de provincies het streekgericht bibliotheekbeleid onderling afstemmen, in samenspraak met de openbare bibliotheken, en dat ze tot afspraken komen over een minimale gemeenschappelijke dienstverlening.

13. EEN STIMULERENDE EN ONDERSTEUNENDE ROL OPNEMEN BIJ DE OPLEIDING VAN BIBLIOTHECARISSEN EN ARCHIVARISSEN

Verschillende provincies nemen nu al een actieve rol op inzake de professionele opleiding van bibliothecarissen en archivariissen, onder meer via de basisopleidingen archiefbeheer van de provinciale bestuurscholen of via ondersteuning van bestaande opleidingen.

De VVBAD vraagt dat de provincies hun stimulerende en ondersteunende rol inzake professionele opleiding van bibliothecarissen en archivariissen voortzetten en waar mogelijk verder uitbouwen.

14. EEN FLANKEREND BELEID OM LOKALE ARCHIEVEN TE ONDERSTEUNEN EN TE STIMULEREN

Het Vlaamse Archiefdecreet verplicht onder meer de lokale besturen om zorg te dragen voor hun archiefbeheer. Vele lokale besturen missen nog de nodige kennis en middelen om deze uitdaging op te nemen.

De VVBAD vraagt dat de provincies een ondersteuningsbeleid voor de lokale besturen uitbouwen of instandhouden.

15. EEN PROVINCIAAL DEPOTBELEID VOOR ARCHIEVEN EN ERFGOEDBIBLIOTHEKEN

Het Erfgoeddecreet geeft de provincies de opdracht om een regionaal cultureel-erfgoedbeleid te ontwikkelen. Zij moeten onder meer een regionaal depotbeleid opmaken in overleg met de lokale besturen en de cultureel-erfgoedorganisaties. Dat beleid moet tegemoet komen aan de noden van het cultureel erfgoed dat aanwezig is op het grondgebied.

De VVBAD vraagt dat de provincies in het provinciale depotbeleid rekening houden met de noden van de archieven en de erfgoedbibliotheken, zowel op vlak van fysieke ruimte als van opleiding en omkadering.

VVBAD

De Vlaamse Vereniging voor Bibliotheek, Archief & Documentatie vzw (VVBAD) is dé beroepsvereniging in Vlaanderen van bibliothecarissen, archivariissen en documentalisten. Onze ledenvereniging, ondersteund door een professioneel team, stimuleert overleg en samenwerking in het werkveld, met zinn voor verdieping en vernieuwing.

Voor al onze leden, zowel personen als organisaties, zijn we een platform voor uitwisseling van kennis en expertise. Door te netwerken, te informeren en activiteiten te organiseren, streven we naar de verdere professionalisering en ontwikkeling van de sector.

De VVBAD vertegenwoordigt de sector bij overheden en andere partners. Wij treden op als adviseur en belangenbehartiger.

Zo ijveren we ervoor dat alle burgers nu en in de toekomst gebruik kunnen maken van goed bewaarde en toegankelijke informatie.

De vereniging werd opgericht in 1921 en vertegenwoordigt 550 instellingen en meer dan 2500 informatieprofessionals.